

Internationale samenwerking

Frans Matser – publicist*

In 2005 publiceerde ik een van mijn eerste columns.¹ Ik voorspelde – met een knip-oog – dat de Nederlandse krijgsmacht in 2019 grotendeels zou zijn opgedoekt. Uitbesteed onder meer door allerlei vormen van internationale samenwerking. Sommige collega's noemden mij een cynicus. Anderen lachten om zoveel fantasie. Maar oordeel zelf. Opnieuw zijn er verkiezingen geweest. Als ik dit schrijf, heb ik geen idee hoe die zijn afgelopen. Er heerst tegenwoordig bij de meeste politieke partijen echter grote eensgezindheid over wat we met Defensie moeten doen. SP, PvdA en PVV vinden allemaal dat het met de landsverdediging een stuk minder kan. De VVD lijkt in haar partijprogramma milder, maar geeft aan dat er over de hele linie nog twintig miljard euro bezuinigd moeten worden. Vooral op de overheidsuitgaven...

Tja, en zo komt er over enkele maanden weer een mooi regeerakkoord met daarin een zeer korte defensieparagraaf. Kort samengevat: 'Nederland blijft een geloofwaardige defensiebijdrage leveren. Nederland blijft beschikken over een professionele, moderne, slagvaardige en goed getrainde krijgsmacht, die kan optreden in een breed geweldsspectrum. De Nederlandse krijgsmacht blijft alle taken uitvoeren en overal ter wereld inzetbaar... En oh ja, we doen dat allemaal wel met een paar honderd miljoen minder'. Hoe we dat doen? Nou, we gaan weer slimmer werken, investeren in hoogwaardige technologie, *overhead* – dat bent u

dus – wegsnijden en doublures – dat bent u dus – reduceren. Dat doen we door integratie van krijgsmachtdelen en u raadt het: verdergaande internationale samenwerking. Natuurlijk zal de nieuwe regering het defensiepersoneel zo snel mogelijk zekerheid voor de toekomst geven. Zo kunnen we de krijgsmacht nog beter, nog slagvaardiger en nog toekomstbestendiger maken. Resumé: we gaan wederom taken over de schutting flikkeren.

En dat is natuurlijk volstrekt legitiem. Het primaat van de politiek. Maar feit is dat de door de ministers Hillen, Van Middelkoop, Kamp en hun ambtsvoorgangers 'gemoderniseerde, betaalbare, toekomstvaste en afgeslankte' defensieorganisatie opnieuw een zeer onzekere toekomst tegemoet gaat. En dit bovenop de lopende reorganisaties die – wat betreft gedwongen uitstroom – nog totaal niet zijn gerealiseerd. Natuurlijk, we zijn niet de enige. Ook andere sectoren van de maatschappij leven in onzekerheid. Talloze bedrijven ontslaan personeel, *outsourcen* werk, fuseren of versoberen de arbeidsvoorwaarden. Maar dat is slechts een schrale troost. Als je als chauffeur, ICT'er, inkoopster of verkoopster zonder werk komt te zitten, zijn er in ieder geval flink wat nieuwe werkgevers waarbij je kunt solliciteren. Maar wat moet je doen als artillerist, marinier, of geleidewapenspecialist? Best lastig. En wat als je als boven de veertig of zelfs boven de vijftig bent? Dan is er van de zaken die de overheid jou twintig jaar geleden voorspiegelde, namelijk een vaste baan met een waardevast pensioen op je vijfenvijftigste, niet veel uitgekomen. Maar zo mag je niet meer denken hè, dat is niet van deze tijd.

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van Frans Matser en luitenant-kolonel der Mariniers Marcus Houben.

1 F. Matser, 'Mean & lean' in: *Militaire Spectator* 174 (2005) (2) 92-93.

En wat doen de Nederlandse politici die zouden moeten komen met een toekomstvisie voor onze krijgsmacht? Die doen wat ze al veertig jaar doen bij elke bezuinigingsronde. Na elke visieloze, onsamenhangende, financieel-gedreven reductieoperatie verzinnen ze een mooie doelredenering om alle besluiten achteraf te rechtvaardigen. 'Internationale samenwerking' is er een van. De zieltogende restcapaciteit van de krijgsmacht wordt verbaal verkocht alsof we zojuist het ei van Columbus hebben gevonden. Eindelijk zijn we erin geslaagd om allerlei sowieso achterhaalde, overtollige of nutteloze systemen – en mensen, u dus! – te lozen. Wat overblijft is (op papier) altijd weer een krijgsmacht die nog gemotiveerder, nog slagvaardiger, nog moderner en nog beter uitgerust is. Oh ja, beter maar, eh... wel een beetje kleiner natuurlijk! Maar een kniesoor die daar op let.

Wat kun je hier als personeelslid tegen doen? De enige remedie is feitelijk een mentale. Een andere mindset voor iedereen die binnenkomt bij deze krijgsmacht. Zie je baan als een leuk, maar vooral tijdelijk avontuur. En ik bedoel dan niet alleen de soldaten, maar ook de officieren en de onderofficieren. Ga er echt van uit dat het avontuur voor de meesten niet langer duurt dan tien tot vijftien jaar. Richt al je plannen daar op. Al vind je het nog zo leuk. Ga actief om je heen kijken. Blijf leren en jezelf ontwikkelen en ga rond je dertigste heel, heel hard solliciteren naar een baan in de civiele maatschappij. Zorg dat jij het leger niet nodig hebt, maar dat het leger jou nodig heeft. En voor wie hier al te oud voor is? U heeft gewoon pech gehad. Ik zal voor u duimen.

En de bonden en de minister? Die moeten eindelijk eens zorgen voor een pakket arbeidsvoorwaarden dat past bij deze tegenwoordig onzekere bedrijfstak. Zorg dat mensen wier taken onder het mom van 'internationale samenwerking' verdampen, flexibel met vroegpensioen kunnen, zoals dat bijvoorbeeld in de Amerikaanse krijgsmacht geregeld is. Stoppen na vijftien of twintig dienstjaren is geen ramp als je dat van tevoren weet en je daarna een levenslang of zeer langdurige uitkering op

passend niveau krijgt, zodat je de stap naar de burgermaatschappij kunt maken zonder financieel aan de grond te raken. Misschien niet voor mensen met civiel herkenbare beroepen binnen defensie, maar zeker wel voor de infanteristen, cavaleristen, artilleristen, de mariniers, de beveiligers, hofmeesters, de wapen-

De 'gemoderniseerde, betaalbare, toekomstvaste en afgeslankte' defensieorganisatie gaat opnieuw een zeer onzekere toekomst tegemoet

specialisten. Want de meesten van hen zullen een carrièreswitch (moeten) maken die doorgaans met een flinke deuk in je ego en inkomensachteruitgang gepaard zal gaan. Wie denkt bij de lopende reorganisatie nog wel veilig te zitten, moet zich realiseren dat hij of zij bij het huidige afbraaktempo over een paar jaar ook aan de beurt komt. Want wie vandaag nog jong, onmisbaar en 'toekomstvast' is, is dat over vijf, tien of vijftien jaar door 'internationale samenwerking' of andere prietpraat misschien niet meer. Iedereen die er voor kiest om te blijven werken bij Defensie moet zich realiseren dat onvermijdelijk ook het moment komt waarop hij of zij tot een overtolligheids-categorie behoort. Verkeerde rang, verkeerd specialisme ('daar is een ander land toch veel beter in...'), verkeerde leeftijd. Kiest u maar!

Dat de Nederlandse politici de krijgsmacht onder het mom van 'internationale samenwerking' kleiner en kleiner maken is hun goed recht. Daar kunnen u en ik niets aan doen. Maar zorg dat uw kans op levensgeluk daarvoor niet kleiner en kleiner wordt. U moet zich namelijk niet laten misleiden door die prietpraat. Kleiner is kleiner en beter is beter. En – wat ze u ook vertellen – dat is bij een leger niet hetzelfde! Want in de huidige militaire werkelijkheid is 'internationale samenwerking' gewoon een chique woord voor 'bezuinigen'.